

Beste Coen,

Een geschenk verdient een gepaste reactie. Ik weet het: een gegeven paard mag men niet in de bek zien ! Toch heb ik wat opmerkingen over je boek. Zoals beloofd , zal ik op de taalblunders geen acht slaan. Als BON-adept van in den beginne kan ik bepaalde zaken niet over mijn kant laten gaan. Geen blinde kritiek, maar kritiek als onderzoekende instelling.

Zie het maar als een dialoog die moet leiden tot beter onderwijs. *Laudatio temporis acti* of de visionair ?

Horatius contra Nostradamus !

Eerste indruk

Het boek ademt bevoegenheid en bevat zeker waardevolle aanknopingspunten voor ons onderwijs. Na lezing kom ik tot de conclusie dat je veel dichter bij BON staat dan verwacht. Jouw community-ideaal is een mogelijk antwoord op Verbrugges constatering van cultuurverlies, verlies van gemeenschapszin en solipsisme. Ik had verwacht dat je een lans zou breken voor ons moedertaalonderwijs. Het elitisme dat je BON verwijt is een slag in de lucht en door het subjectieve karakter en het chauvinisme is het boek weinig wetenschappelijk. Wat de praktijk van het klaslokaal betreft, ben je een vreemdeling in Jerusalem. Het 'nog beter onderwijs' klinkt wel erg pretentief. De citaten zijn buitengewoon lezenswaardig.

Middeleeuwen

De titel is origineel en klinkt bemoedigend vanwege het woord kennis. Het drieluik is een aardige vondst en biedt meer mogelijkheden dan alleen verleden, heden toekomst. Ik was bijzonder nieuwsgierig naar de geschiedenis van ons onderwijs, zoals aangekondigd in het persbericht. Wie denkt in dit boek iets te vinden over bijvoorbeeld ons middeleeuws onderwijs komt bedrogen uit. Dr. Fortgens heeft in zijn studie " Meesters, scholieren en grammatica " 120 bladzijden nodig om een tipje op te lichten van de sluier van ons rijke middeleeuws onderwijs. Jij maakt je ervan af met welgeteld drie regels en af en toe een verwijzing. Er staat niets in over de kloosterschool, de paleisscholen, de domschool en de kapittelscholen, de Latijnse school, de stadsschool en de Vlaamse handelsschool. Niets over de grote leermeesters, niets over het rijke systeem van de septem artes en niets over de voortreffelijke leerboeken. Ons middeleeuws onderwijs kende meerdere didactische methodes dan jouw 'preek in abstracte en afstandelijke' taal (college geven). Het idee 'docende discimus' werd al in praktijk gebracht door leerlingen die elkaar overhoorden. Sterke leerlingen die aan zwakke leerlingen werden gekoppeld, zodat beide ervan leerden. Ook mis ik de rethorica en de kunst van het schrijven (ars dictandi). Of het zoeken naar betere leervormen, zoals het vergemakkelijken van de grammatica door geheugenverzen (het Doctrinale). In het begin van je boek bespeur ik ook enige minachting over het Grieks en Latijn. De door jou bewierrookte Erasmus schreef in het Latijn en beheerste die taal als geen ander. Een taal die qua zeggingskracht en puntigheid onze taal verre overtreft. Het klassiek onderwijs dat grote waarde toekent aan logica, kritisch en creatief denken is wel degelijk van belang voor ons huidig onderwijs. Bovendien vormen de klassieken de bakermat van onze beschaving !

Twintig punten van kritiek

Het boek is weinig wetenschappelijk. Om dit aan te tonen heb ik twintig punten geselecteerd.

1. Het idee van het Community College is een uitstekende onderwijsvorm, zeker zoals dat in praktijk wordt gebracht door het Junior College in Utrecht. Geef daarbij wel een sterkte-/ zwakteanalyse. Dat geldt ook voor het Angelsaksische en Finse model. Wees kritisch en maak een opsomming van 'strengths' en 'weaknesses'.

2. Je bent willekeurig in je bronvermelding en dat is altijd verdacht. De ene keer noem je de bron wel, de andere keer niet !

Bijvoorbeeld : 'wetenschappelijk onderzoek toont aan' (blz. 56) , 'een recente studie levert opmerkelijke gegevens op' (blz.59)

of ' onderzoekers hebben er trouwens vaker op gewezen' (blz. 44) .

Je roept automatisch de verdenking op je, dat je alleen bronnen noemt als die in je kraam te pas komen.

Zo'n heikel onderwerp als klasverkeining verdient toch wel een concretere verwijzing dan de 'managementliteratuur'.

Iedere docent weet uit ervaring wat voor fantastische resultaten je kunt bereiken met een kleinere klas. Dat kun je

niet op zo'n goedkope manier van tafel vegen !

3. Je bron is dubieus en/of misleidend. Bijvoorbeeld wat Godfried Bomans, met z'n feestmuts op, beweert op blz.9 over de klassieke talen.

4. Je bedient je van de herhaling. Dat komt over alsof je geen kruit meer hebt en schiet je dus met lege hulzen.

Op bladzijde 29 lees ik de vage beschuldiging ' het is boeiend te zien hoe een intellectuele bovenlaag vanuit

de onderbuik ageert' en op bladzijde 66 'het is boeiend te zien hoe een bovenlaag van de bevolking vanuit de

onderbuik ageert'. Op blz. 53 staat over Finland : ' lerarenopleidingen laten slechts één op de zeven aanmelders

toe, een strengere selectie dan die voor toekomstige artsen ! De Finse leerkrachten behoren tot de best opgeleide

ter wereld .' Op blz.62/ 63 staat : 'Universiteiten laten slechts een op de zeven aanmelders toe, een strengere

selectie dan die voor toekomstige artsen ! De Finse leerkrachten behoren tot de best opgeleide ter wereld.'

Uiteraard moet je uitkijken met zo'n laatste bewering. Toon het maar eens aan !

5. Verwarrende enumeratieve bewijslast. Bijvoorbeeld op de blz. 7 -8 - 12. Overdaad schaadt en je bereikt het omgekeerde: de lezer ziet door de bomen het bos niet meer ! Als je niets meer weet, bedien je je van constructies zoals 'als.....etcetera' (blz.15).

6. Storende ellipsen die het betoog moeten versterken. Onder aan blz.12 'En natuurlijk'. 'En natuurlijk'.

7. Frekwent gebruik van 'men'. Men is anoniem en dus weinig concreet. Er wordt wat 'afgemend' in dit boek. Als voorbeeld neem ik het begin van blz. 41. Noem man en paard ! Bijvoorbeeld : Verbrugge van BON beweert of Hanzen (BON) meent.....

Ook staat het boek vol met 'maren'. Lees als voorbeeld eens die alinea op blz. 14 over sociale cohesie.

8. Niet te controleren feiten. Dat is natuurlijk altijd het gevaar van futurisme. Op blz. 11 staat bijvoorbeeld : ' In 2017 zal 60% van

de beroepen zich bevinden in sectoren die nog moeten worden uitgevonden.' Kijk maar eens hoe vaak in dit boek het hulpwerkwoord ' zullen' wordt gebruikt om de toekomstmuziek te verwoorden. Lees bijvoorbeeld blz. 28 over de 21e eeuw !

9. Taalslordigheden en taalfouten. Zoals beloofd zal ik hier verder geen acht op slaan. Je kent mijn credo: slordigheid in spelling betekent algehele slordigheid. Laat je tekst ALTIJD controleren door enkele neerlandici !

10. Vage stellingname. Op blz. 30/31 is het Nieuwe Leren nauwelijks begonnen en staat het nog in de kinderschoenen. Op blz. 35 verdedig je het Nieuwe Leren en op blz. 41 bestaat het opeens niet meer.

11. Goochelen met halve waarheden, zoals je dat zelf zo mooi noemt, of een eenzijdige benaderingswijze. De nietsnut op school Rop Gonggrijp die het toch maar ver heeft geschopt. (blz. 22) Kom ook eens met voorbeelden van mensen die dankzij dat onderwijs het ook/wel ver hebben geschopt !

12. Verafgoding. In het boek wordt het duidelijk dat je idolaat bent van bepaalde personen. Je bent zodoende weinig kritisch.

 Zo schrijf je over De Bono ' Zijn naam staat op een recente lijst van de 250 belangrijkste personen in de geschiedenis van de ontwikkeling van het menselijk ras.' Wat is dat in hemelsnaam voor een lijst en waarop is dat allemaal gebaseerd ?

Dan mevrouw Boekaerts. Het is je toch ook bekend dat zij een schrijfproject verkoopt aan ROC's (120.000 euro !) boordevol taalblunders.

13. Ook in je voorbeelden ben je weinig kritisch. Kijk eens naar dat kerstdiner op bladzijde 43. Zou die topkok die daar toen rondliep, niet een spreekwoordelijke vinger in die overheerlijke pap hebben gehad ? Natuurlijk is dat project absurd. Mensen met weinig daadkracht op hun wenken bedienen. Leer ze liever initiatieven te ontplooien ! Als je zoiets organiseert, doe dat dan voor hulpbehoevenden en minder draagkrachtigen.

14. Het boek staat bol van de turbotaal. Om te overtuigen heb je dat als neerlandicus echt niet nodig ! Turbotaal is quasi wetenschappelijk en ondermijnt de moedertaal. Door turbotaal werk je mee aan culturele desintegratie en dat is in tegenspraak met de door jou beoogde sociale cohesie. De onwil om je moedertaal te gebruiken, de taal van je eigen gemeenschap, brengt tot uiting dat je niet tot die gemeenschap wilt behoren (elitair). Gemeenschappelijke vormen zoals taal dien je uit te dragen en geven een positieve invulling aan het gevoel tot een bepaalde gemeenschap/cultuur te behoren.

15. Het gebruik van irrelevante feiten. Bijvoorbeeld over Verbrugge die in een Leidse rockband speelt en die te zien was in het programma 'Zomergasten' . Ook mevrouw Verbrugge wordt er met de haren bijgesleept !

16. Belangenverstrengeling. Bijvoorbeeld dat voortreffelijke J4-model. Het model is ontwikkeld door de School voor de Toekomst. Het boek waarin je dit beweert, is ook uitgegeven door de School voor de Toekomst. Dit benadert het niveau van een reclamefolder.

17. Ongegronde stelligheid. Op blz. 35 beweer je dat de meeste docenten onvoldoende in de gaten hebben dat door een sturende en controlerende aanpak leerlingen kennis niet leren hanteren en dat dit remmend werkt op de motivatie. Deze leraren hanteren het 'papelelsysteem'. Het komt realistischer over als je het je afvraagt . Dus: Hebben docenten wel in de gaten datetc. ?

18. Open deuren. De open deuren die je BON verwijt, hanteer je zelf ook met de vijf P's van de docent.

19. Containerbegrippen. Het Nieuwe Leren wordt terecht een containerbegrip genoemd. Je krijgt daardoor een vage stellingname en een zinvolle discussie wordt onmogelijk. Jij doet dat ook met je 'blended learning'. Dat is ook zo'n beetje alles bij elkaar opgeteld (blz.51).

20. Citaten. Ook hier geldt: overdaad schaadt. Hoewel zeer lezenswaardig, moet je met citaten oppassen. De teksten zijn immers uit de context gehaald. Met stellingen heb je dat niet. Het getuigt overigens wel van ijdelheid als je jezelf in die eregalerij plaatst tussen Socrates en Erasmus.

Discussiepunten

I. BON

Het persbericht bij je boek vermeldt: 'Maar na een grondige analyse van de ideologie van deze vereniging en haar voorzitter, dr. Ad Verbrugge, concludeert hij dat hun neoklassieke ideeën voor beter onderwijs in de 21e eeuw zich vooral richten op een kleine elite en zullen leiden tot sociale uitsluiting van grote groepen jongeren.' Op blz. 48 van je boek beweer je dat BON zich in wezen slechts richt op een zeer beperkte elite en geen oplossing biedt voor het overgrote deel van het Nederlandse onderwijs.

Goed, de toekomst zal weer moeten uitwijzen of de profeet gelijk heeft! Maar die analyse is niet zo grondig als wordt beweerd!

Je hebt je slecht verdiept in de ideeën van BON. Op bladzijde 30 van je boek doe je de vijf punten van het manifest van BON af

met de holle retoriek van de open deur. Een duidelijke argumentatie ontbreekt! Lees de site van BON nog maar eens, met name de tien punten 'Over de vereniging' (wat willen wij?). In punt 4 en punt 7 staat duidelijk wat BON wil: 'Leerlingen van verschillende intelligentieniveaus met verschillende vaardigheden en interesses moeten, na de basisschool, in onderscheiden schooltypen lessen volgen met op hun capaciteiten toegesneden vormen van onderwijs.' en 'Er moet niet minder maar juist meer onderscheid gemaakt worden tussen typen onderwijs, om kinderen in hun verscheidenheid tot hun recht te laten komen.'

Hoe kom jij dan in hemelsnaam tot kleine elite en sociale uitsluiting? Natuurlijk: BON stimuleert ook het excelleren, dat inderdaad slechts is weggelegd voor een minderheid. Dit heeft niets met elitairisme te maken. Verbrugge schrijft in zijn 'Tijd van onbehagen'

(blz. 159) hierover: "Een innovatieve kenniseconomie wordt slechts gedragen door een klein percentage van de beroepsbevolking en verdraagt zich bovendien slecht met het sociaal-democratisch credo van 'hogere onderwijs voor iedereen'. Voor een groot deel van de hedendaagse arbeidsprocessen zijn juist relatief weinig kennis en kunde nodig, zelfs heel wat minder dan voor traditionele ambachten". De door Plato beschreven opinie van Socrates dat 'een menigte onmogelijk wijsgerig kan zijn ingesteld' is een constatering, geen waardeoordeel en zeker geen aanzet tot elitairisme zoals jij beweert!

In je boek probeer je BON/Verbrugge in de schoenen te schuiven dat ze terug willen naar de ideale jaren '50. Als de teloorgang van

ons onderwijs volgens Verbrugge begint bij de Mammoetwet van 1968, trek jij de conclusie dat hij terug wil naar 1950. Het boek

van Verbrugge waaruit je citeert (Tijd van onbehagen) heb je slecht gelezen. Op blz. 38 staat immers: 'We kunnen en moeten inderdaad niet meer terug naar vroeger, toen zeker ook niet alles perfect was.....' Verbrugge vergelijkt de jaren vijftig met nu en vraagt zich af of alles beter is geworden. Dat kun je lezen op bladzijde 242 van de Tijd van onbehagen.

"In plaats van die vervelende brave buurten uit de jaren vijftig hebben we nu inderdaad veelkleurige achterstandswijken gekregen" en

"Zat in de jaren vijftig de autoritaire vader aan het hoofd van de tafel en moesten de kinderen zich voegen in een burgerlijke discipline, nu verdwijnt de eettafel uit de leefwereld en zit men 's avonds zappend voor de televisie zijn magnetronmaaltijd naar binnen te werken". (Tijd van onbehagen blz. 242).

Op de site van BON kun je onder het kopje 'drogredenen' (2. Niet meer van deze tijd en 15. De leraar en zijn krijtje) lezen hoe

tegenstanders proberen met karikaturen BON belachelijk te maken d.m.v. een ideologie die niets met BON te maken heeft.

II. Allochtonen

Op blz. 14 stip je het probleem aan van de allochtone jongeren. Daar blijft het bij. Je citeert twee keer blz. 29 van Verbrugge, maar hij heeft wel wat meer te melden dat echt hout snijdt !

Een van de grootste maatschappelijke problemen is de spanning tussen de Islam en de West-Europese cultuur. Een spanning voelbaar in het klaslokaal en die zich uit in onverholen haatgevoelens tussen allochtonen en autochtonen. Leerlingen die uit de grond van hun hart leven met de overtuiging dat 11 september voor hen een feestdag is ! Marokkanen die in Marokko geen Marokkanen zijn en in Nederland geen Nederlanders. Cultuurlozen die moeten integreren in een maatschappij die op drift is geraakt en die eigenlijk geen cultuur meer heeft. Inzicht in deze problematiek is de enige manier om te komen tot een oplossing. Begrip is immers oneindig veel beter dan misverstand. Wat dat betreft is de uitgebreide analyse van Verbrugge over het cultuurverlies uitermate verhelderend en tevens het vertrekpunt om op school te komen tot werkelijke integratie. Verbrugge probeert een vinger te krijgen achter het enorme probleem van cultuurverlies bij jongeren (het nieuwe gepeupel). Duidelijk inzicht is de enige weg tot een mogelijke oplossing. Je kunt hem er dan ook niet van betichten dat zijn ideologie leidt tot sociale uitsluiting van grote groepen jongeren ! Dus leerlingen in kleine groepen voorbereiden op integratie. Hen het besef bijbrengen van cultuurverlies, hun eigen cultuur en de Nederlandse cultuur. Dit alles door docenten die uitstekend op de hoogte zijn van deze achtergronden en echt hart hebben voor onderwijs. Niet de bekrompen opvatting van een manager die ik hierover aansprak: "Ze moeten zich verdomme maar aan ons aanpassen". Na een voorbereidingsfase, waarin de nadruk ligt op werkelijk begrip, kan pas echt begonnen worden met pogingen om te integreren d.m.v. de interculturele dialoog. Dit zal, vanwege het intensieve karakter, moeten plaatsvinden in kleine klassen. Dit is wat BON wil: meer vormen van typen speciaal onderwijs om kinderen in hun verscheidenheid tot hun recht te laten komen. Geen onderwijsgetto's maar kleine klassen, waar daadwerkelijk aandacht en begrip is voor elke leerling ! In de huidige vijandige omgeving, waar ze bijelkaar 'troepen', wordt bar weinig geleerd. Ze haken af of worden (vooral de lagere niveaus) als kanslozen de maatschappij ingeschopt met een diploma zonder waarde (het nieuwe gepeupel).

III. De leerling of de docent centraal ? De homo zappiens of de homo sapiens ?

De uitgangspunten van BON zijn duidelijk. Bij 'Wat willen wij -De student.' kun je lezen : "Er zal, naast gedegen onderwijs, aandacht zijn voor en betrokkenheid bij de leerlingen van de kant van docenten en bestuur." en bij 'Wat willen wij -de leraar ' :

"Voorts dienen zij(docenten) aandacht en interesse te hebben voor de leerlingen aan wie ze lesgeven, teneinde hun vak inspirerend

te kunnen brengen ." De discussie die jij probeert te voeren over leerling of docent centraal is eigenlijk geen discussie. De goede docent dient centraal te staan vanwege zijn vakkennis en vakbekwaamheid. Diezelfde goede docent stelt vervolgens de leerling centraal omdat hij weet wat die leerling echt nodig heeft. Vakkennis is meer dan feiten. De docent met vakkennis, inspireert vanwege bevoegdheid en enthousiasmeert leerlingen om zich te verdiepen in dat vak en daarin mogelijk invulling te geven aan een eigen levenszin en ontplooiing van de eigen persoonlijkheid. Hoevelen zijn er niet verder gegaan op de weg die voortreffelijke leermeesters hebben aangegeven ! Kijk maar eens in 'een woord van dank 'bij een willekeurige dissertatie . Inderdaad een docent conform het Aristotelisch beginsel : iemand die ergens verstand van heeft, brengt zijn kennis en waarden over op iemand die zich dat eigen mag maken. Ik heb al eerder opgemerkt dat je ver van de werkelijkheid van het klaslokaal afstaat.

Het eerste waar leerlingen doorheen prikken, is dat docenten hun vak niet beheersen. Zonder vakkennis is er ook geen vakdidactiek.

Bij probleemjongeren komt daar nog de pedagogische component bij en bij probleemgroepen(allochtonen) grondige cultuurkennis, begrip en inlevingsvermogen. Dat is de

leerling centraal stellen door de docent. De idee van de 'deugd', bij Plato en Aristoteles het centrale etische principe, is voor Verbrugge het uitgangspunt voor de inderdaad 'verticale verhoudingen' bij relaties zoals opvoeder/kind. Hij schrijft: "opvoeders, leraren en andere leidinggevendenden moeten hun 'deugd' bewaren als hoogste levensvervulling en in staat zijn om met uitoefening van hun gezag (eerder dan hun macht) een inspirerend voorbeeld te vormen voor degenen die onder hun leiding vallen. Daartoe zijn dan wel kleinschalige verbanden noodzakelijk, waarin iemand zich kan identificeren met een gemeenschap en niet tot een naamloos atoom in een massale en onpersoonlijke organisatie verwordt....." (Tijd van onbehagen, blz. 71). Basiskennis veroudert niet snel en dient het uitgangspunt te zijn van ons onderwijs. Bij de leerlingen die wij binnenkrijgen, is die basiskennis volledig afwezig. Op blz. 39 van je boek maak je wel op een heel goedkope manier van Verbrugge een soort Bint. Je haalt een citaat uit de context, koppelt dat aan een passage uit Bordewijk en de karikatuur is daar ! Bints beginselverklaring is van een Oudromeinse hardheid en staat lijnrecht tegenover dat pedagogische systeem dat uitgaat van de vertedering voor de jeugd. De leerlingenmoraal en de lerarenmoraal staan op school altijd tegenover elkaar. Waar het om gaat is dat 'tussenland' waar de sferen elkaar kruisen. Het zou overigens interessant zijn om 'Bint', geschreven vanuit de lerarenmoraal, eens te vergelijken met die andere klassieker 'Terug tot Ina Damman 'van Vestdijk die geschreven is vanuit de leerlingenmoraal. Ter Braak merkte in dit verband al op dat beide boeken een front vormen tegen de Ligthart-ideologie. Uitgaan van de leerling heeft het gevaar dat je een klimaat kweekt van geobsedeerdheid op het eigen zelf. Ook dat is in tegenspraak met jouw sociale cohesie, want er wordt geen onderscheid meer gemaakt tussen wat voor mij van belang is en wat van algemeen belang is. Opmerkelijk in je boek is de schromelijke overschatting van de leerlingen die wij in de schoolbanken hebben. Daarbij is natuurlijk de benaming 'generatie Einstein 'buitengewoon misleidend. De screenager in jouw boek, de generatie die als eerste haar ouders onderwijst en alles tegelijk kan (blz. 48), heeft ook een schaduwzijde. Ze ontbeert de meest elementaire studiehouding, nl. het concentratievermogen. Komende uit kleine gezinnen waar ze alle aandacht krijgen, moeten ze die aandacht nu delen met velen. Dat 'multi tasking ' kun je ook interpreteren als gebrek aan werkelijke zingeving en het onvermogen zich om zich te concentreren. Volgens Kischner bestaat ' multitasken 'niet, dat kunnen alleen computers (de Volkskrant 19 mei 2007). Praat maar eens met docenten die les moeten geven in een pc-lokaal. Leerlingen zitten doorlopend te chatten, te surfen, te internetten, te msn'en of te spelen met hun mobieltjes. Sommigen hebben er al twee bij zich ! Ze worden van de ene lege prikkel naar de andere gejaagd. Niets biedt voldoening of bevrediging. Verbrugge trekt die lijn door naar het verlies aan zingeving in een consumptiemaatschappij vol hol amusement: " Een doorgeslagen consumptieve levensinstelling, waarin men gericht is op uitwendige prikkels, heeft echter zelf tot gevolg dat alles waar men moeite voor moet doen al snel te veel wordt, zodat men ook niets meer echt de moeite waard vindt. Alles begint steeds sneller te vervelen en telkens weer moet er naar een nieuwe kick of afleiding worden gezocht." (Tijd van onbehagen, blz. 266). In de razende cyclus van productie en consumptie is dat 'impressionistische' internet de belevingswereld van onze leerlingen. In jouw boek klinkt die verheerlijking van onechtheid en surogaat op bijna iedere bladzijde door. En wat doet dat allemaal met het denkvermogen van onze leerlingen. Ook hier citeer ik Verbrugge: "Complete generaties jongetjes slijten gedomesticeerd hun leven achter de computer, terwijl ze spelletjes aan het spelen zijn of de meest gruwelijke plaatjes van internet downloaden. Het is inmiddels genoegzaam bekend dat een 'overdosis' visuele informatie in de vorm van bijvoorbeeld televisie voor jonge kinderen een lagere ontwikkeling van de

neocortex , oftewel het denkvermogen, tot gevolg heeft- met alle aandachtstoornissen van dien ". (Tijd van onbehagen blz. 275). De veelgeroemde vaardigheden van het nieuwe leren, zoals het samenwerken, betreft dan ook weer opdrachten waarbij ze van alles samen moeten opzoeken op internet. Werkelijke sociale vaardigheden hebben te maken met inzicht in zaken die werkelijk van waarde zijn en die een gerichtheid vertonen op de noden van de maatschappij. Die waarden komen niet voor in de virtuele wereld van onze leerlingen. Dat 'multi tasking 'is een vorm die concentratieverlies in de hand werkt en in mijn ogen de basis van ons onderwijs ondermijnt. De oplossing ligt in kleine klassen (zoals BON dat wil) met vakbekwame docenten die bepalen wat er geleerd moet worden en die om te motiveren frekwent toetsen. Zij kunnen daardoor daadwerkelijke voortgang meten en stimuleren. Zij bepalen ook wanneer leerlingen rijp zijn voor een centrale examen, de enige weg om kwaliteit te waarborgen en hierarchie van scholen in beeld te brengen. De waarborging van kwaliteit en de controle op het eindproduct zijn momenteel door de voornamelijk bureaucratische werkwijze van het KCE onvoldoende. Het KCE beperkt zich tot het intrekken van examenlicenties, zoals recentelijk bij het ROC Tilburg, gebaseerd op procedure- en vormfouten. Docenten zijn in dit systeem verworden tot formulierslaven. Die papierwinkel behoort eigenlijk aan de managers. Managers in dienst van het primaire proces, zoals BON dat voorstaat.

IV. Omgekeerd snobisme ?

Frank Furedi introduceert het begrip ' omgekeerd snobisme ' in zijn boek ' Where Have All the Intellectuals Gone ' (vert. Waar zijn de intellectuelen ? Meulenhoff 2006)

Hij is verontrust door de diepgaande intellectuele stuurloosheid op scholen, waar een nieuw managementsethos het culturele en intellectuele leven overheerst, en de afwezigheid van intellectuele prikkels en uitdagingen op onderwijsinstellingen. Hij constateert dat het 'fungeren als motor voor economische groei ' het voornaamste doel van ons onderwijs is. Kennis wordt daarin als overbodig gekwalificeerd. Hieronder volgen enkele belangrijke opvattingen van hem in een notendop.

- Kwantiteit beheerst het economisch denken en de elites van onderwijsinstellingen stellen er belang in toegankelijk te lijken en populaire opinievorming moet leiden tot het binnenhalen van zoveel mogelijk studenten. Een cateringsbedrijf waar de student zijn portie krijgt toegediend.
- In dat omgekeerd snobisme moet afgerekend worden met het verleden. Volgens de traditionele omschrijving is een snob iemand wiens denken en gedrag uit vulgaire bewoordingen voor rijken en hooggeplaatsten voortkomen. Omgekeerd snobisme wordt door een kritiekloze flirt met het alledaagse opgewekt. Omgekeerde snobs staan op kritiekloze wijze kritisch tegenover vormen van cultuur die in het verleden geapprecieerd en gekoesterd werden. Hun woede richt zich tegen verfijnd taalgebruik en moeilijk onderwijs.
- Deze populistische tendensen zijn afkomstig van een sociale bovenlaag die, uit economische motieven gebaat bij een massaïdeologie, dit verwoort in termen als social engineering en sociale cohesie.
- Middelmatigheid wordt aangemoedigd door onderwijs te reduceren tot het verwerven van vaardigheden. Vaardigheid in omgang met computers is hierin belangrijker geworden dan leesvaardigheid.
- Een project is geslaagd als er grote aantallen mensen bij betrokken zijn. In deze participatiedwang gaat het om kwantiteit.
- Ouderen stigmatiseren omdat zij proberen de klok naar de culturele onderdrukking uit dat boze verleden terug te draaien. Minachting van ouderen stoelt op het geloof dat levenservaring uit het verleden niet relevant meer is. Het gezag van de 'oude ' docent dat gebaseerd was op vakkennis is vervangen door een veel slechtere versie van reclamemakers, beroemdheden en ondernemers. Bedreven in ondermijning van ons culturele erfgoed, propageren zij het economisch gewin en hebben zij baat bij intellectuele en culturele stagnatie. Zij floreren in een omgeving die de obsessieve neiging heeft om tegen elke prijs jong te willen blijven.

- Permanente educatie is bedoeld om het leven van volwassen mensen om te vormen tot een 'leerervaring' waarvoor ze een certificaat ontvangen. Het is een manier om volwassenen te infantiliseren.
Tot zover Furedi, wiens denbeelden voor iedere docent zullen leiden tot 'de schok der herkenning'.

Tot slot: rondom het boek

1. Samenwerking BON -----

Toen ik om je boek vroeg, zei je dat mijn 'vrienden' van BON (Verbrugge en Hanzen) gevraagd hadden om met jou samen te mogen werken. Navraag bij Ralph Hanzen leert dat zij jou de mogelijkheid hebben geboden om in 'Vakwerk', het periodiek van BON, je grondige analyse over het elitaire onderwijs van BON uit de doeken te doen. Dat is iets anders dan samenwerken! Je hebt van hun aanbod overigens geen gebruikgemaakt.

2. Elitairisme -----

Directeuren van grote onderwijsinstellingen liggen onder vuur wat hun salaris betreft. Geld dat door de overheid ter beschikking wordt gesteld voor onderwijs, dient daar dan ook daadwerkelijk aan besteed te worden. Dat valt niet te rijmen met de salarissen van directeuren van diezelfde onderwijsinstellingen. Een zaak van beroepsethiek als je dat afzet tegen de vele noden in ons onderwijs.

Salarissen die de Balkenende-norm benaderen of zelfs overstijgen en die mede bepaald worden door de hoeveelheid leerlingen van de laagste niveaus, roepen de verdenking op zich dat diezelfde directeuren baat hebben bij zoveel mogelijk leerlingen met een laag niveau. Je komt dan niet geloofwaardig over als je anderen 'elitairisme' verwijt. Van legale dief tot roofridder, van graaicultuur tot de criminele organisatie van Heertje, het zijn benamingen die gechargeerd zijn maar toch wel een kern van waarheid bevatten.

Ook hierin deel ik de constatering van het tijdsverschijnsel van Verbrugge: "Een groep selecte managers, die elkaar vanuit hun machtspositie mondiaal miljoenen euro's toespelen, zijn degenen die nog het meest de macht van het geld hebben onderkend.

Het ontbreken van beroepseer is mede de oorzaak van een toenemende corruptie en zelfverrijking." (Tijd van onbehagen, blz.264)

3. Recensies -----

Het wekt bevreemding dat de bespreking van een boek met zo'n belangrijk onderwerp als 'Nog Beter Onderwijs' beperkt is gebleven tot dat regionale Brabants Dagblad. Een kritiekloze krant die met alle winden meewaait en een onderwijsredacteur die zoals altijd de kool en de geit spaart. In het 'ons kent onssfeertje' plaats jij een citaat van de redacteur in jouw boek en hij bespreekt dan je boek. NRC, de Volkskrant en Trouw zijn in dit land toch wel de podia waarop zoiets belangwekkends besproken dient te worden. In het volgende nummer van Vakwerk komt in ieder geval wel een recensie. Ik verwacht dat de kritiek niet mals zal zijn!

=====